

NIEUWSBRIEF

Verschijnt 4 keer per jaar | Digitaal | 004

HAM en Carmen De Vos

Op 12 december 2021 wordt in Cultuurcentrum Zebra, in de Zebrastraat te Gent, de Louis Paul Boon-prijs 2020 uitgereikt aan fotografe Carmen De Vos.

Speciaal voor deze gelegenheid geeft HAM een unieke editie uit. Een exclusieve afdruk van een foto van Carmen De Vos in een oplage van slechts 15 exemplaren, genummerd en gesigneerd door de laureate zal te koop worden aangeboden.

Meer info hierover binnenkort op onze website en Facebookpagina.

Daar gaan wij weer

Niets gaat zo snel voorbij als een zomer, ook al was het een kwakkelzomer en bracht hij veel water ellende. Met de laatste zonnestrallen in onze omfloerste ogen schudden wij de laatste corona beperkingen van ons af.

En daar gaan wij weer.

Ogen blikken, ogen blinken, ogenblikken, fototoestellen klikken. Het klikt met **Carmen De Vos**. De L P Boon-prijs wordt weer schitterend.

Wij verwelkomen in het bestuur van HAM Frederik Lucien De Laere.

Nieuws uit het boeiend verleden.

Lieven Debrauwer: De houdbaarheidsdatum van een L P Boon laureaat op de rooster gelegd en uitstekend bevonden.

J.M.H. Berckmans: Bijzonder literaire persoon die past in het rijtje van de HAM laureaten.

De HAM-redactie.

Een gesprek met Lieven Debrauwer

HAM bestaat bijna 50 jaar en kende bijna jaarlijks de LP Boonprijs toe aan een verdienstelijk kunstenaar. "Verdienstelijk" moeten we begrijpen zoals LP Boon het bedoelde: iemand die in zijn werk de binding met de mens centraal stelt.

Lieven Debrauwer kreeg de LP Boonprijs in 2002 voor zijn werk als filmmaker. Dit was een uitstekende keuze van de HAM-jury voor een jonge en reeds internationaal gelauwerde creatieveling.

Het jaar 2002 was een jaar waarin Lieven een hele reeks van nationale en internationale onderscheidingen kreeg voor zijn film *Pauline en Paulette*. De LP Boonprijs, die bijna verloren stond tussen alle grote prijzen die hij mocht ontvangen, waaronder die van Cannes, heeft echter in zijn bescheiden en emotionele kracht blijvend indruk gemaakt op Lieven.

Wij bezochten hem in zijn woning in Gent.

Een uur bij deze erudiete kunstenaar leek nog sneller te vervliegen dan het parfum dat overvloedig in de kamers hing. De meer dan dertig jaar oude passie van Lieven voor parfums en alles wat ermee te maken heeft, resulteerde recent in een lijvig boek *Passie en Parfum* (2018).

Het interieur van Lieven is gezellig en druk, intiem en overvloedig met rood en goud bekleed. Bij het binnenkomen in de leefruimte van zijn woning werden onze zintuigen susceptibel geprikkeld: we werden ondergedompeld in een bad van licht, kleur, geluid en geur. Lieven zette hiermee de toon, verrassend, maar open en gastvrij.

Het rijkelijk van beelden en voorwerpen voorziene interieur is gelabeld en verbonden met verhalen. En er werden dus heel wat verhalen verteld: over zijn jeugdijaren, zijn theater op zolder, de relatie met zijn tante die aanleiding gaf tot een reusachtige verzameling heiligenbeelden en relictten uit de religieuze sfeer, over zelfkennis, een brand, de magere coronatijden, over talent en de kopjes waaruit wij koffiedronken. Een doorlopende verhaallijn, de rode draad, was die van de stille en verlegen jongen met zijn theaterimperium op de zolder, tot volwassen kunstenaar die naar de grote kunstwereld trok waarin hij een bijzondere en prominente plaats heeft verworven.

Lieven is een boeiende verteller, opvallend taalvaardig en levendig, zijn zorgzaam en vlot Nederlands doorspekt met fijne humor. Aandoenlijk was het gesprek over zijn derde langspeelfilm die klaar ligt en die nog geen realisatie kreeg. Een derde film, helemaal in het verlengde van *Pauline en Paulette* en van zijn tweede film *Confituur*, wordt het sluitstuk, van wat hij ziet als een trilogie. Het scenario ervan werd door de filmcommissie echter afgewezen als 'niet hedendaags'.

Lieven vertelde ons in grote lijnen het verhaal, de plot, de spanningsvelden en de personages. Het verhaal speelt zich af rond de grot van Oostakker, een winkel, drie zussen en een religieus weefsel dat voor kleur en potentieel sterke dialogen zorgt. Opnieuw gaat het over een dorp, een winkel, drie zussen, een wereld die Lieven kent en moeiteloos tot leven kan brengen. En ach, wij wensten dat wij zo rijk waren als Croesus of als Marc Coucke en de productie konden sponsoren.

De laatste maanden was Lieven betrokken bij een reeks kortfilms (22 stuks): een OCMW-project waarin de hulpverlening in beeld wordt gebracht, kleurrijk en met veel humor. Wij genoten van een pas afgewerkt deel dat ons in "avant-première" getoond werd.

De regie en het camerawerk van dit project waren heel boeiend en Lieven kreeg hierbij weemoed en opnieuw verlangen naar de realisatie van zijn derde langspeelfilm.

De kleine projecten als entertainer en als cabaretier, de voordrachten rond de twee films en het boek *Passie en Parfum* gaven hem de laatste jaren heel veel voldoening. Het was werk met een korte voorbereiding, met een vleugje impulsiviteit, onmiddellijk resultaat en spontane reacties.

Over zijn homoseksuele geaardheid vertelde Lieven ook enkele verhalen. Hoe de spanningen met zijn ex-vriend hem inzicht gaven in zijn passie voor het zintuiglijke en het hier en nu beleven ervan. Hij koos er dan verder ook honderd procent voor.

Tot slot deze uitspraak van Lieven over zijn filmwerk: "Het gaat niet over technische of artistieke hoogstandjes, het is de ontroering waaraan mensen behoefte hebben."

Erik Matthys

Kroniek van de magere mens – *in memoriam J.M.H. Berckmans*

“Stilte. Er is niets aan de hand.

Er is een totale informatiestop en de muziek is afgeschaft.

Men leeft nu doof en binnenkort verdwijnen ook de beelden gezwind en leeft men blind”.

(uit *Het Onderzoek begint*, 2002)

Naast een kierewiete schrijver was J.M.H. Berckmans (1953-2008) ook een profetische schrijver.

Bij het herlezen van de verhalen duiken opvallend veel referenties op naar dit tijdsgewricht, waar *all systems disconnected* blijken te zijn, zoals hij schrijft in *Slecht nieuws voor doctor Paf de pierennaaijer*, *pandemonium in de Grauwzone*. De grauwwone van Berckmans kan als metafoor worden gezien voor de geteisterde wereld van vandaag, de hallucinante tijd waarin we als mensheid terecht gekomen zijn, met steden in lockdown, ravage na droogte en overstromingen, financiële crisissen, de nog steeds groeiende kloof tussen arm en rijk, enzovoort. Berckmans schrijft over *de magere mens*, alias *Kromsky* alias *Pafke*, die probeert te overleven in een vijandige wereld (*Barakstad*) met bloeddorstige zeemeerminnen en meedogenloze deurwaarders.

Zelfcensuur stond niet in het woordenboek van deze schrijver.

J.M.H. Berckmans is zonder meer uniek te noemen in de Nederlandse literatuur, en bij uitbreiding de wereldliteratuur. Door zijn bestaan aan de rand van de maatschappij en zijn performances met o.a. Circus Bulderdrang kreeg hij bij leven al de status van cultfiguur. Hoewel de verkoop van zijn boeken tegenviel, werd hij in de literaire pers meestal

opgehemeld, met omschrijvingen zoals ‘Célineske tirades’, ‘de Vlaamse Bukowski’, ‘de Jeroen Bosch van de Vlaamse letteren’, maar Berckmans was vooral zichzelf en onvergelijkbaar in zijn genre. Berckmans past in een traditie van taalvernieuwers, zoals Gezelle, Van Ostaijen, Streuvels, Michiels. Inhoudelijk heeft hij ook veel gemeen met Louis Paul Boon, die schreef over de verdrukten en de verschoppelingen.

Naar eigen zeggen schreef hij geen verhalen over Janneke en Mieke, het zijn vaak verhalen zonder plot, verhaallijn, opbouw maar eerder strak gecomponeerde stukken tekst die rock ‘n roll of free jazz ademen of beter rock ‘n roll of free jazz *zijn*. De teksten klinken niet alleen muzikaal, ze zijn ook gelardeerd met verwijzingen naar klassiekers uit pop, new wave, jazz, klassiek en Italiaanse chanson. De personages in zijn verhalen zijn de mensen die hem omringden (familie, vrienden, caféfiguren) met namen als ‘Professor Fussbett’, ‘Mats Motseklet’, ‘Raimundo van Bedaf’, ‘Kernwinkel’, ‘Hannes Kolemainer’, ‘King Dragan’. Zijn werk werd steeds verregaander, radicaler, experimenteler naarmate zijn schrijverschap vorderde. *Ontbijt in het vilbeluik* vormde hierbij een scharniermoment. Schrijven was voor Jean-Marie Berckmans overleven, door het schrijven hield hij zich overeind in een maatschappij waarin een geniale kunstenaar als hij niet paste en moeilijk voor zichzelf kon

Frederik Lucien De Laere (bio)

Frederik Lucien De Laere (Brugge, °1971) is dichter bij uitgeverij Vrijdag. Hij publiceerde vijf dichtbundels en gedichten in verschillende literaire tijdschriften zoals De Brakke Hond, Deus ex Machina en Het Liegend Konijn. In 2007 en 2008 was hij stadsdichter van Damme. Zijn werk werd opgenomen in de bloemlezing 'Gerrit Komrij's Nederlandse poëzie van de 19de tot en met de 21ste eeuw in 2000 en enige gedichten'.

De Laere is ook actief als performer en werkt al geruime tijd samen met actrice Els Deceukelier.

Meer info over Lieven Debrauwer en/of het boek 'Passie & Parfum' bestellen: www.lievendebrauwer.be

Hoe kan je ons steunen?

Word 'Vriend van HAM'!

Stort 10 euro op ons rekeningnummer
BE 87 0015 0255 8894
met vermelding van 'vrienden van HAM' en vergeet je naam en mailadres niet te vermelden.

Volg ons op [Facebook](#).

Redactie nieuwsbrief
Erik Matthys
Machteld Moijson
Ron Chiers
Frederik Lucien De Laere

Fotocredits
Frank De Meulemeester
Rudesign
Léon Lemahieu

zorgen. Als schrijver voelde hij zich ook vaak miskend. Hij kreeg de plaats niet die hij verdiende, de boeken die hij schreef waren nu eenmaal hun tijd vooruit en werden door het grote publiek niet gesmaakt (naar mijn mening geheel onterecht).

De humor in zijn werk is een onderbelicht en onderschat aspect. Niettegenstaande de financiële moeilijkheden en alle hierbij gepaarde miserie beleefde hij met zijn vrienden vele hilarische momenten en waanzinnige toestanden en schreef hier ook over. Berckmans' optredens waren intens, grappig en memorabel.

Zijn vroegtijdige dood maakte een abrupt einde aan het unieke schrijverschap, dat zeker nog veel meer in petto had, en wat mij betreft zeker het meest spraakmakende oeuvre in onze literatuur kan worden genoemd.

Frederik Lucien De Laere

PrinsessenBoontje

Healing

*Het licht leidt ons weg
uit de waas en de waanzin,
de duistere praktijk van duivelse machten
die ons in hun greep
hebben beleerd en bekeerd.*

*Er is hulp van bovenaf
om de laffe streken, de steken onder de riem,
de verregaande maatregelen te boven te komen.
Blokades worden opgeheven,
versperringen opgehesen
door wonderbaarlijke krachten
die krachtens hogere wezens verwezenlijken
wat eerder onmogelijk werd geacht.*

*Wij resoneren met de klankschalen van het universum
en rebelleren als punkers, blazen de bunkers op
van de keurigheid en de correctheid
waarop wij zijn voorbereid
waarin wij zijn voorgeleid.*

© Frederik Lucien De Laere